

GÖTEBORGS UNIVERSITET

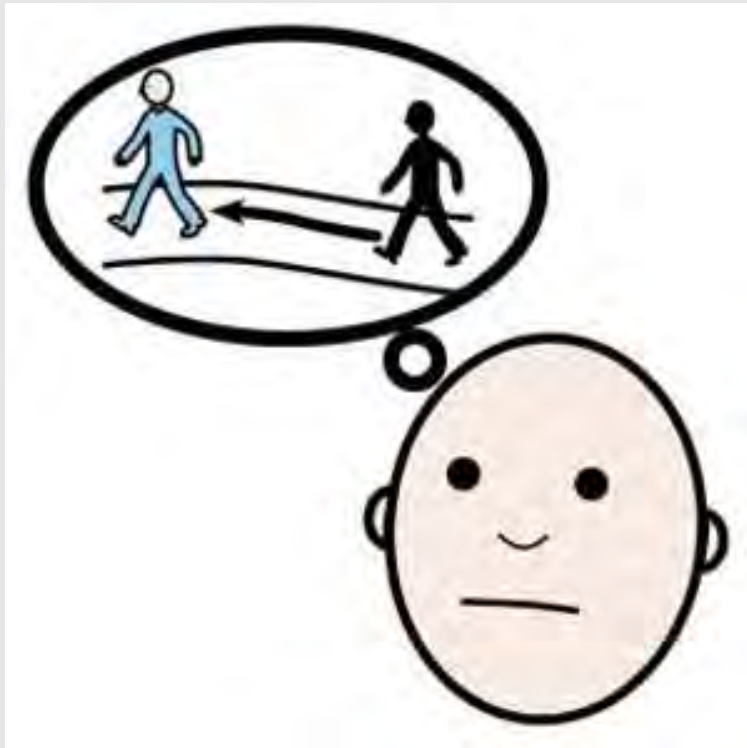

Projektet KomLoss

KOMmunikationsstödd Läs- Och
Skrivundervisning i Särskolan

Jenny Samuelsson, leg logoped, doktorand

Forskningsprojekt 2019-2022

- Fokus på läsinlärning hos elever i särskolan i behov av Alternativ och Kompletterande Kommunikation - AKK
- Stöd från Vetenskapsrådet VR
- Stöd från Marcus och Amalia Wallenbergs minnesfond MAW
- Insatser och datainsamling i skolor runt Göteborg och Linköping 2020-2021

Vi som jobbar med projektet

Dart & Sahlgrenska universitetssjukhuset, Göteborgs Universitet

- *Jenny Samuelsson, doktorand, logoped*
- *Gunilla Thunberg, docent, logoped*
- *Mats Lundälv, pedagog, konsult*
- *Monica Reichenberg, professor*

Linköpings universitet

- *Lisa Palmqvist, Fil Dr*
- *Mikael Heimann, professor emeritus*
- *Emil Holmer, Fil Dr, psykolog*

Bakgrund

Rätt till kommunikation

--> Läsning en form av kommunikation

Elever i särskolan

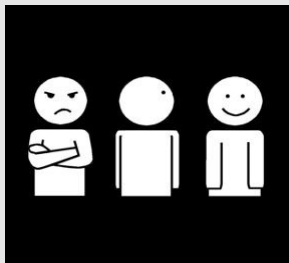

Intellectuell funktionsnedsättning

Kommunikationssvårigheter

- Förstå instruktioner
- Abstrakt tänkande och språk
- Ljuda och svara muntligt
- Lässvårigheter vanliga

Tillgång till – brist på kommunikationsstöd- AKK i undervisningen

Alternativ och Kompletterande Kommunikation - AKK

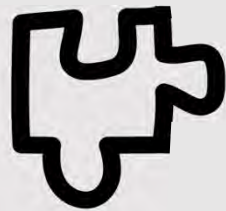
"The simple view of reading"

Avkodning

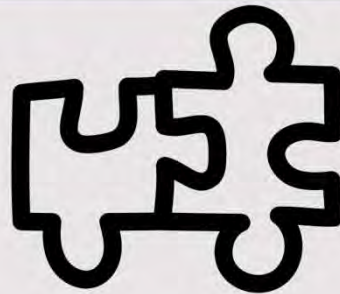
×

Språkförståelse

=

Läsförståelse

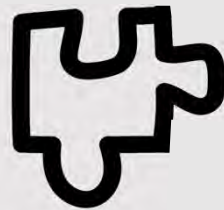
"The simple view of reading"

Öva avkodning

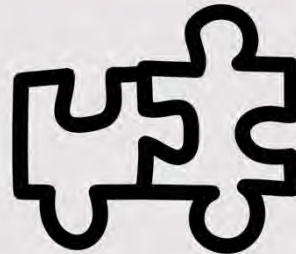
×

Öva helord

=

Bättre läsförmåga

Tidiga läsförmågor

- Fonologisk medvetenhet – medvetenhet om ljud.
- Bokstav-ljudkännedom – att bokstäverna representerar olika ljud

Tidigare forskning

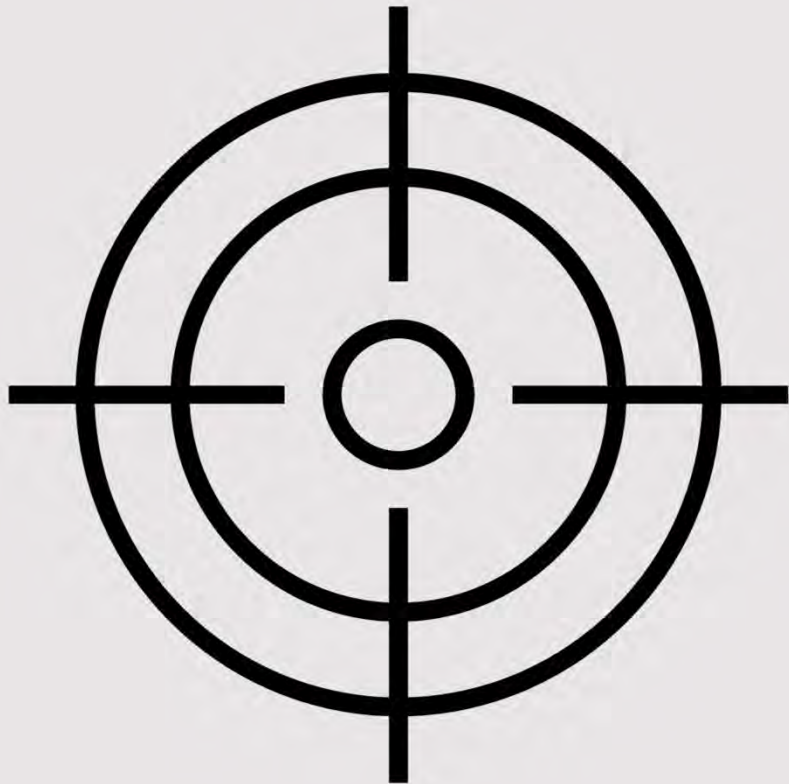
- Gruppen intellektuell funktionsnedsättning minst beforskat
- Förståelsebaserad (helord) metod vanligast
- Allt fler studier som använt avkodning (ljudning) som metod visar lovande resultat

Digitala verktyg

- Kan stödja både fonemisk inläring och förståelsebaserad inläring
 - dock främst forskning på elever utan intellektuell funktionsnedsättning

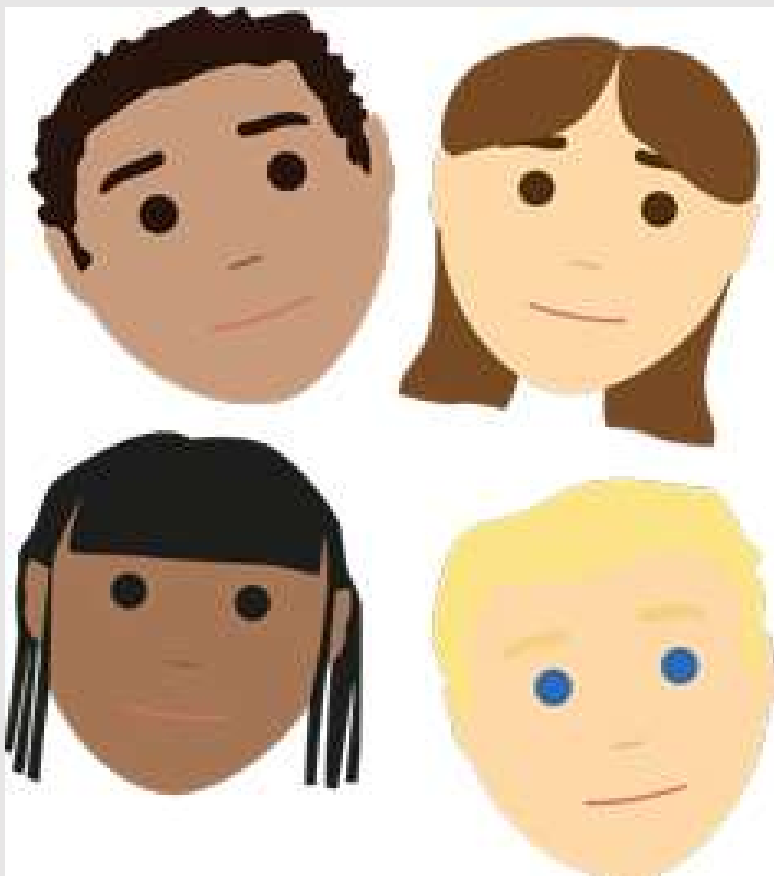
Mål med projektet

Undersöka app-baserad inläarning av
förståelsebaserad och
avkodningsbaserad metod och
effekten på:

- Läsning
- Språk- och talproduktion

Deltagare

- Inkluderade 137 elever i gymnasie- resp
grundskola, medelålder 13:8 mellan 7-21 år
- I behov av AKK
- Kan inte koppla fonem-grafem
- Max läsa 20 helord

Utbildning

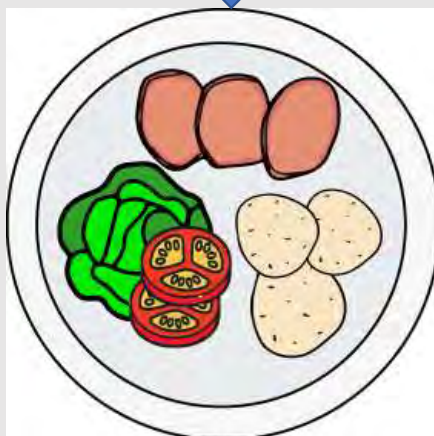

Workshop till pedagoger

Paket med kommunikations-
stödjande material till
undervisning

Förståelsebaserad metod
Helordsläsning

mat

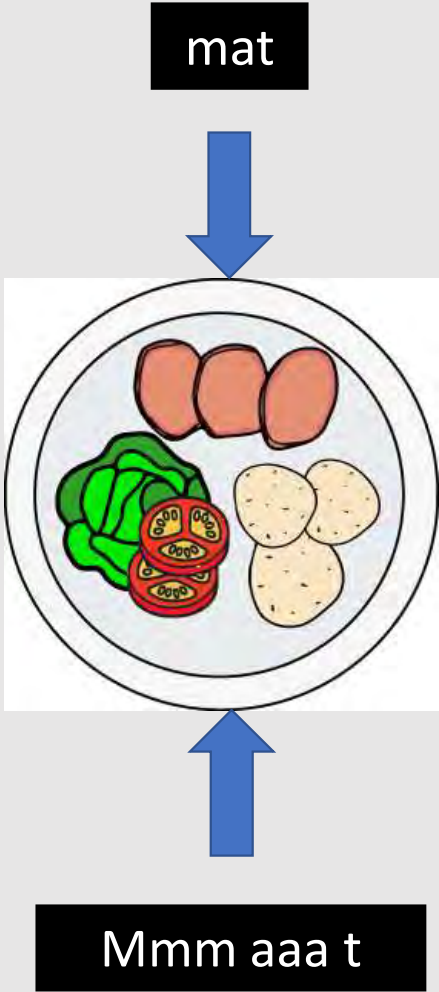

Avkodningsbaserad metod
Ljudning

Mmm aaa t

Förståelsebaserad metod
Helordsläsning

Avkodningsbaserad metod
Ljudning

← Bakåt Skapa - 4 - uppgift 2 Animega-is

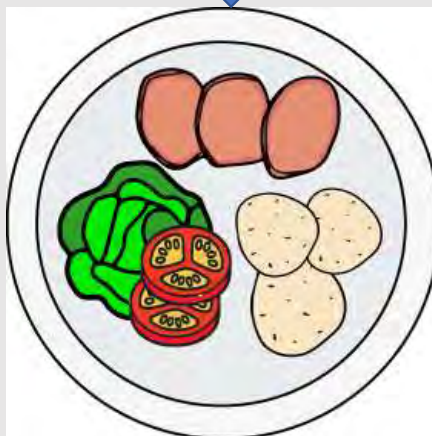
Flickan säger hej till kvinnan i parken
Pojken kramar mannen på gatan
Mannen hälsar på pojken vid busshållplatsen
Kvinnan flickan på stationen

b f
k g

Förståelsebaserad metod *Helordsläsning*

mat

Animega-interaktiv språklek

Bakåt
Skapa - 4 - uppgift 2
Animega-is

Flickan	säger hej till	kvinnan	i parken
Pojken	kramar	mannen	på gatan
Mannen	hälsar på	pojken	vid busshållplatsen
Kvinnan		flickan	på stationen

Animega – interaktiv språklek (is)

Fokus på förståelsebaserad undervisning – bygg en mening och få den animerad!

[Till lärläge](#)

Elevläge

[Animega-is](#)

A large green circular arrow icon, indicating a loop or a return action.

Kom Loss

Skapa

Testa

Bakåt

Skapa

Animega-is

Level 1

Level 2

Level 3a

Level 3b

Level 4

Level 5

Level 6

Bakåt

Skapa - Level 2

Animega-is

2 - uppgift 1

2 - uppgift 2

2 - uppgift 3

2 - uppgift 4

2 - uppgift 5

2 - uppgift 6

Bakåt

Skapa

Animega-is

Level 1

Level 2

Level 3a

Level 3b

Level 4

Level 5

Level 6

[Till lärarläge](#)

Elevläge

[Animega-is](#)

A large, teal-colored circular arrow icon, indicating a refresh or restart action.

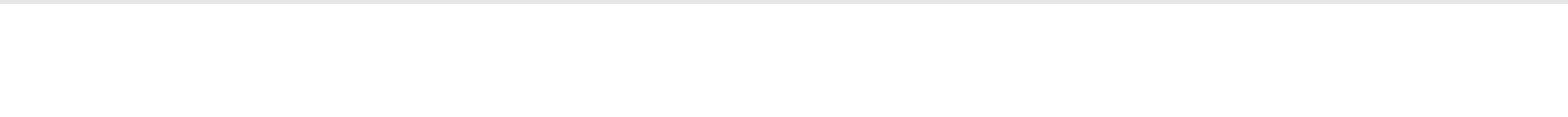
Kom Loss

A speech bubble icon containing the text "Abc".

Skapa

A speech bubble icon containing a question mark "?".

Testa

Bakât

Testa

Animega-is

Level 1

Level 2

Level 3a

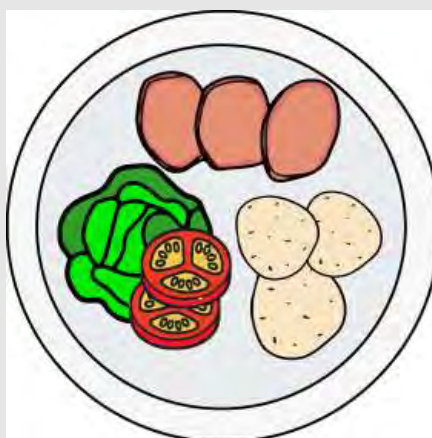

Level 3b

Level 4

Level 5

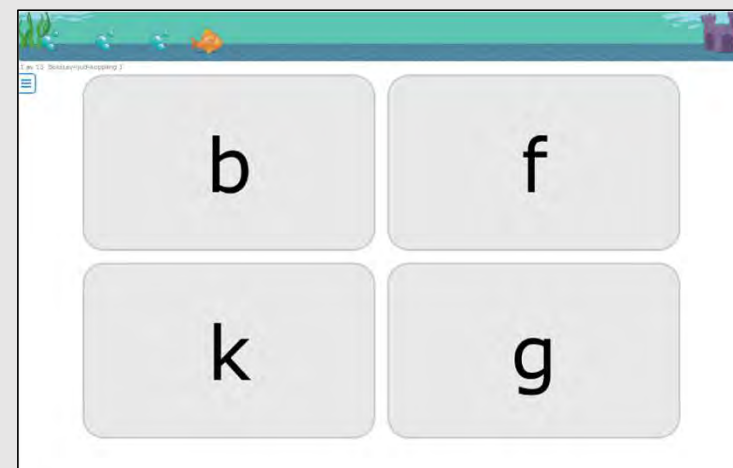

Level 6

Avkodningsbaserad metod *Ljudning*

Mmm aaa t

ALL – Accessible Literacy Learning

ALL – Accessible Literacy Learning

Fokus på avkodning men även delar som bygger på helordsläsning

Gå till lärarläge

Elevläge

Kom Loss

Återuppta session

Bibliotek

Pågår: Bokstav-ljud-koppling 1 genomgång

Läge: Alla instruktioner

Avbryt session

[Gå till lärläge](#)

Elevläge

Kom Loss

Starta session

Bibliotek

Härnäst: Fonemsyntes

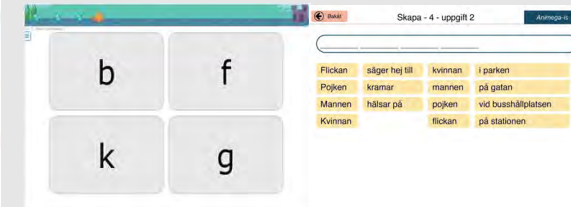
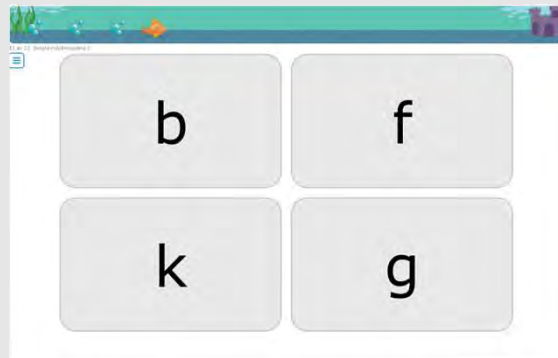

Läge: Alla instruktioner

Studiedesign

Ordinarie
undervisning

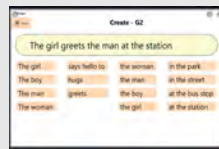

Jämförelsegrupp

Avkodning

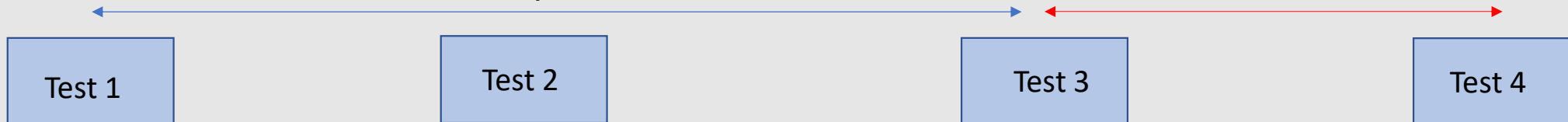
Förståelsebaserad

Kombination

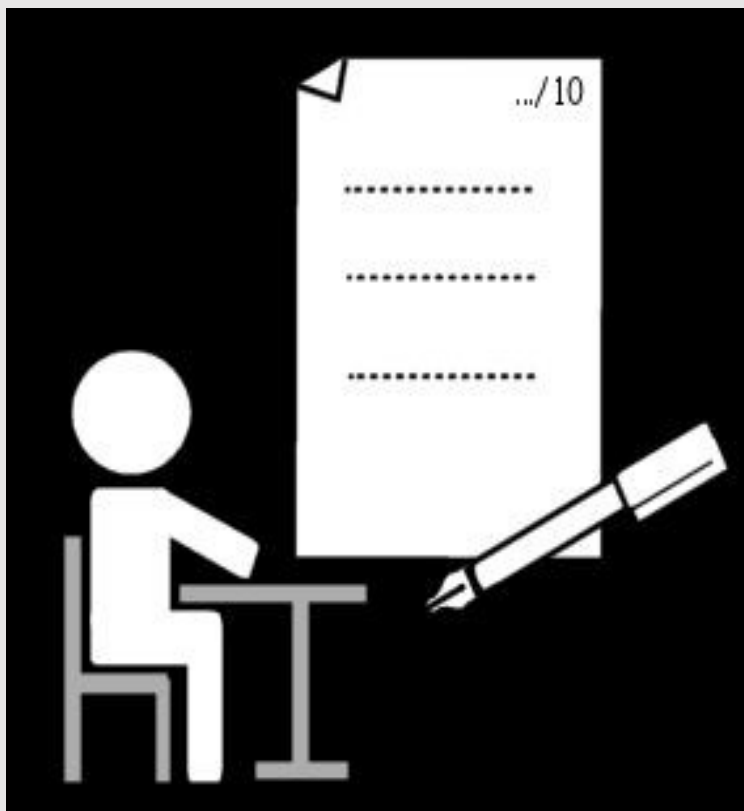

12 veckor med app
90 minuter per vecka i skolan

6 veckor utan app

Datainsamling

Eleverna

- Kognition
- Fonemisk förmåga
- Läsning
- Språk & tal
- Elevintervju – samtalsmatta

Lärarna

- Enkäter på sig själva och eleverna
- Vineland Adaptive Behavior Scale - lärarformulär
- Veckorapport

Föräldrarna

- Frågor om eleven via telefonsamtal

Preliminära resultat – ej publicerade, får inte spridas

Fonologisk medvetenhet - enbart statistisk signifikant skillnad mellan kombinationsgruppen och jämförelsegruppen.

Bokstavs-ljudkännedom - Enbart statistik signifikant skillnad mellan avkodningsgruppen och jämförelsegruppen.

Ordläsning och **meningsläsning** finns ingen skillnad än oavsett intervention.

Lärarintervjuer

Två examensarbete i logopedi och specialpedagogik, Göteborgs universitet

- Lärares erfarenheter från intervention med ALL (Mark & Inerot)
- Lärares erfarenheter från intervention med Animega-is (Backstig & Persson)
- *På gång: Lärares erfarenheter av kombinerad intervention ALL och Animega-is.*

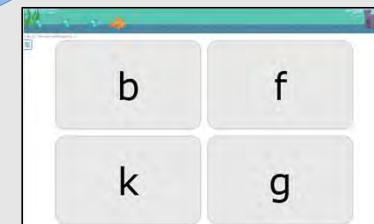

Lärarintervjuer ALL

Ökad självkänsla

“/.../ min elev tyckte det var roligt och meningsfullt och hen stärktes som person att hen fick den uppmärksamheten och den tiden och att vi prioriterade hen och det var ju alltid en vuxen med antingen assistenten eller jag ... och få lyckas och känna att hen klarade av detta och att hen utvecklades också”

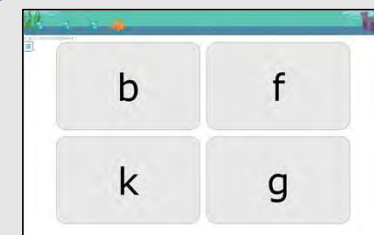
Lärarintervjuer ALL

Stärkta i sin profession

“man inte ska kasta in handduken bara för att man går på högstadiet och läser ganska mycket helord utan man bör nöta...”

Lärarintervjuer Animega-is

Passade in i den dagliga undervisningen

”...att man gjorde varje dag, så att det vart en kontinuitet av det, annars tror jag inte att det hade funkat. Dom hade aldrig kunnat sitta en timma eller så, men en kvart, det var precis lagom tid.”

Lärarintervjuer Animega-is

En pusselbit i undervisningen

”och då har man ju det också i sin verktygslåda”

Skapa - 4 - uppgift 2			
Flickan	säger hej till	kvinnan	i parken
Pojken	kramar	mannen	på gatan
Mannen	hälsar på	pojken	vid busshållplatsen
Kvinnan		flickan	på stationen

Lärarintervjuer

Inte alltid så lätt...

förutsättningarna ser olika ut

- elever
- klasskonstellationer
- arbetslag
- rektor

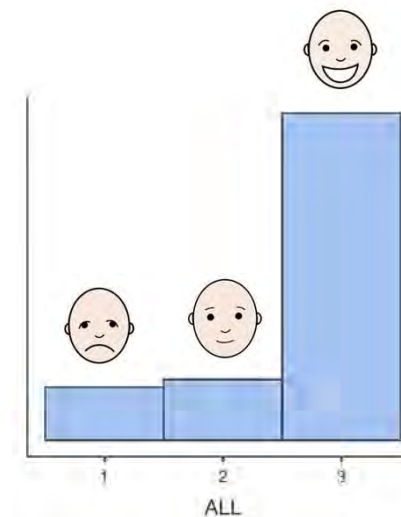
The screenshot shows a web browser window with a search bar at the top containing the text "Søk på: 4 - april 2". Below the search bar, there is a table with four columns and four rows of results. The table is as follows:

Ficklen	idger hag ill	isnenn	i parken
Pippen	isnenn	isnenn	gik gaten
Mannen	idger hag ill	pippen	idger hag ill
isnenn	idger hag ill	isnenn	gik gaten

ALL

b	f
k	g

58 elever, medelvärde 2,62

Utmaningar i projektet

- Formella test måste anpassas
- Intellectuell funktionsnedsättning – stor variation
- Fler diagnoser
- Kommunikationssvårigheter
- Covid-19...

Nyfiken på fortsättningen?

intresse

Avslutande konferens 26 januari där resultat kommer presenteras

Håll utkik på Darts hemsida.

[DART - Public www \(vgregion.se\)
www.vgregion.se/ov/dart/](http://www.vgregion.se/ov/dart/)

Tack!

Jenny Samuelsson

jenny.samuelsson@vgregion.se

[DART - Public www \(vgregion.se\)](http://www.vgregion.se)

www.vgregion.se/ov/dart/

Bilder från bildstod.se och egna foton/filmer.

STIFTELSEN
MARCUS OCH AMALIA
WALLENBERGS
MINNESFOND

Vetenskapsrådet